

Tiszatenyő, a jövőjét építő közösség

Kazinczi István polgármester a falujáról

Tiszatenyő Jász-Nagykun-Szolnok megye egyik fiatal települése, 64 éve nyerte el önállóságát. Tenyőmonostora vagy másnevén Szentpéteregyháza a középkorban védőszentek elnevezésű helyek voltak, a XIII. századi feljegyzések szerint már régóta áll a jeruzsálemi Szent Sír lovagrend várszerű monostora. Tenyő faluban a XVI. században még 8 jobbágyporta volt, de a török hódoltság idején elpusztult. 1720 körül az Almásy-birtokot képező Törökszentmiklós és közeli pusztája újra betelepült, nevében megőrizve az egykori Tenyő nevet. Felkerestem Kazinczi Istvánt, Tiszatenyő polgármesterét, hogy interjút készítsék vele a falu önálló berendezkedéséről, ifjúságmegtartó képességéről, közösségi életéről.

Törökszentmiklós felől közelítem meg a települést, a várost elhagyva

egy-két tanya emlékeztet még egy korábban virágzó mezőgazdaságra és egy hozzá tartozó szerves életformára. Eszembe jut gyermekkorom Klebelsberg-féle tanyai iskolája, ahová szüleim vittek haza a törökszentmiklói szülőotthonból, s három-négy éves koromban a hátsó padban ülve én is megtanultam 13 igekötőt monodókaszerű ritmusban szavalni. Eleven még az ottani orgona illata, sok-sok emléklenyomattal jelezve, hogy mennyi élettel volt teli a város körüli világ is.

Nincs sok idő merengeni, mert percekben belül kirajzolódnak a csöppnyi falu házai a martfői út jobb oldalán. Hamar átszaladunk néhány útkereszteződésen, s már az „aradi” vasúti átjáró fényjelzése vonja el a figyelmet óvatosságból. Itt már ki is érnénk a négyzetes településszerkezet egyik érintője mentén a faluból, szinte lassítás nélkül. Fürkészek egy templomtornyot, ami segítene a tájékozódásban, de semmilyen torony nincs. Nekem támpontot jelenthetne, ami segítene megtalálni a Polgármesteri Hivatalt, hogy odaérjek a megbeszélrt időpontra, a településen élőknek pedig segítene, hogy kijelölje a Közepet, a világ tengelyét, mint az ősi alföldi kultúránkban a pásztorbot – ahol leteszi a pásztor, ott van a világ közepe. Elválík a szent és a profán, elválík a jeles napok a hétköznapoktól, és otthonra talál a bolyongó lélek, nem készül továbbállni, letelepedik és gyökeret ereszt. Az axis mundi rendezzi a teret és az időt.

Tiszatenyőn nincs templom, de időnként felélénkül az építési szándék. Valahol taláalomra befordulok a közepre felé, s előbbi gondolataimat lezárom azzal, hogy sok helyen van torony is, templom is, de nincs benne közösség, s elfogy a megtartóerő.

Kazinczi István polgármester urat az irodájában találok, korábbi sporteredményeit jelzi az egyik szekrény tetején tárolt rengeteg serleg, utóbbi eredményeit pedig a polgármesterség „mester” oklevelei és díjai jelzik. Előre kigondolt kérdéseimet a természetesen kialakult beszélgetés más irányokba tereli, polgármester úrnak nem kell a szomszédba szaladni a válaszokért, órákig is képes megállás nélkül beszélni szerelmes falujáról: „Az, aki nem ismeri a települése múltját, az nem képes dolgozni a jövőjéért.” Én pedig elgondolkodom az idevezető gondolataimon, s átértékelem. Ez az ember szereti a szülőfaluját, otthon van benne, letette a pásztorbotot. Mégis okoskodom tovább:

Hajnal László: A kistelepüléseken maradásnak két legfontosabb feltétele a kulturális fejlődéssel együtt a gazdasági fejlődés. Tiszatenyő mit tud nyújtani jelenleg a lakóinak?

Kazinczi István: A községben az elmúlt tíz évben jelentősen megnőtt a munkanélküliek száma, akiket többnyire a mezőgazdaságban foglalkoztattak. Jelenleg az 1900 fő lakta Tiszatenyőn 154 munkanélkülit tartanak nyilván, ami az aktív korú

Saját vályogtéglából épülnek az állattartó telep épületei

1157 munkaképes lakos 13,8 %-a. Elsődleges ennek a célcsoportnak a munkához juttatása, illetve a megélhetésének segítése volt. A tartós munkanélkülieket településüzemeltetési, valamint termelői ágazaton belüli munkákkal bíztuk meg. Kezdetben az összes önkormányzati földünkön – 6 ha-on – gazdálkodtunk, kalászos és kukoricát termeltünk. Fenntartottunk egy 60 db-os állománnyal rendelkező sertés telepet. Létrehoztunk egy, az önkormányzat tulajdonában lévő ellátó szervezetet, amely egy 800 adagos konyhát működtet, és több településre közétkeztetést szolgáltat. A saját magunk által megtermelt abrakon felnevelt sertéseket a konyhán hasznosítottuk. Mindenkinél lehetőséget adtunk arra, hogy a saját kertjében, vagy mint őstermelő, a földjén megtermelt zöldséget, gyümölcsöt a konyhán értékesítse. Energia-megtakarítás céljából már harmadik éve két intézményünket fanyesedékkal, szármaradvánnyal fűtjük. Tapasztalataink szerint az ez irányú költségeinket a felére csökkentettük. Próbálunk több lábon állni, az embereket munkához juttatni, és lehetőségeinkhez képest bevételeinket növelni, kiadásainkat csökkenteni.

H. L.: *Tiszatenyőn 1700 település közül az országban elsőként indult el a Start munkaprogram. Milyen változásokat idézett elő a program, hogyan segíti a település önfenntartási törekvését?*

K. I.: Törekvéseinket jól segíti és összefogja. A meglévő alapokra építve

76 főt alkalmaztunk a 2012-es első évben, ebből 56 főt a mezőgazdaságban. A kialakított szarvasmarha telepen, a kertészetben, a biomassza programban dolgoztak a résztvevők, akik erdők, fasorok, út menti erdősávok, árterek tisztítását végezték, majd a begyűjtött anyagok darálása után nyesedékkal fűtötték az intézményeinket, a főlegesen mennyiséget pedig betárolták. Csapadékelvezető rendszerünk folyamatos rendbetétele mindig nagy kihívást jelent. Közel 20 km hosszan, kül- és belterületen egyaránt folyik a munka 20 fővel. A kinyert földből vályogtéglát készítünk, melyet saját fejlesztésekre használunk föl. Az indulás évében 57 db tejelő marhát, több mint 300 sertést, birkát és csirkét tartottunk. Gazdálkodtunk közel 30 hek-

táron, melyből 10 hektárt a Nemzeti Földalapkezelő Szervezettől (NFA) kaptunk bérbe. Négy hektáron folyik kertészeti termelés, melyen 2 db 700 m²-es fóliasátor segíti a munkát.

Négy intézményünket fűtjük apríték kazánnal, melyeknek az automatizálása már megtörtént.

Számításaink szerint – a kezdeti hibák ellenére – a 76 fő termelési értékben előállította 40 fő bérét.

A 2013. évben a Startmunka Tiszatenyőt érintő programjában már 135 főnek biztosítottunk munkát. A betervezett bérekre 112 millió forintot, eszközökre, beruházásokra 152 millió forintot fordítottunk. A szarvasmarha állomány átalakításával tejuzemet, míg a kertészeti ágazat erősítésével savanyító üzemet, továbbá szikvízüzemet, térsztaüzemet építettünk. Az NFA-tól (Nemzeti Földalapkezelő Szervezet) és magán személyektől további földterületek vásárlását és bérlését tervezzük. Jelentősen növeljük gépparkunkat és a meglévő állatállományt. Szolgáltató jellegét is erősíti az önkormányzat, mert termelői boltot létesített. Megvásároltuk a településközpontban található tüzéptelet, melynek kihasználása is jelentős feladat. Ez év elején már saját beruházás keretében sertés telepet építettünk, ahol kiváló körülmények között folyik a gazdálkodás. Kísérleti jelleggel létrehoztunk egy bio csirkefarmot, ahol a tavalyi évben közel 3000 db csirkét neveltünk fel, és értékesítettünk. Egy jó genetikával

Fóliasátrak látják el alapanyaggal a közel ezer főre főző konyhát

Faluház Tiszatenyőn

rendelkező törzsállomány megtartása mellett, saját keltetőt és bujtatót vásároltunk, aminek a beüzemelése után napos és előnevelt csirkét is árulunk.

Jelenleg a konyhánk hat környező településre szállít közétkeztetés keretében közel 1000 adag reggelit, ebédet és uzsonnát, ami a megtermelt termékeinknek biztos piacot biztosít. Fontos cél a helyi feldolgozás erősítése.

H. L.: Ezek a fejlesztések nagyon sokoldalúak, szinte az élet minden területét érintik! Változást csak úgy lehet elérni, ha a rendszer számos pontján, minden szinten történik elmozdulás! A fejlesztések által elért eredmények mennyiben képesek fenntartani a folyamatos működést külső segítség nélkül is esetleg? Hogyan hat a településen élők életére az, hogy erősödik Tiszatenyő önállósága, csökken az ellátórendszerektől való függése?

K. I.: A program már néhány év alatt öfenntartóvá válhat, így kevésbé lesz érzékeny a gazdasági változásokra. Nem megyünk szembe a törvényszerűségekkel, hanem optimálisan igyekszünk kihasználni a lehetőségeinket – a teljes településben gondolkodással. Egy közösség vagyunk a fiataloktól az idősekig. Egy hátrányos helyzetű településből élhetőbb, fenntartható község létrehozása a falusias jelleg szigorú megtartása mellett az elsődleges cél. Egy olyan település kialakítása, ahol az emberek kezdeti segítséggel kezükbe veszik saját sorsukat, majd a startmunka programból

szerzett előnyöket kihasználva az önkormányzattal közösen szövetkezetet hoznak létre, így biztosítva a további foglalkoztatásukat, öfenntartásukat. Szeretnénk jó példát kialakítani a fiatalok számára, letelepedésükhöz biztosítani az alapvető szükségleteket. A csatornaépítés kapcsán kitermelt földből vályogtéglákat készítünk, s építünk egy ifjúsági lakónegyedet, minimális energiaigényű passzív házzal.

1950. február 15-én lett önálló község Tiszatenyő. Minden évben megünnepeljük ezt az eseményt, s a jeles évfordulón külön köszöntjük az előző évben született gyermekeket és a 18. életévüket betöltött fiatal felnőtteket. Igazolványokat és emléklapokot adunk át részükre, vendégül

látjuk őket és családjaikat. Mindent megteszünk azért, hogy gyermekeink az óvodában és az iskolában a legjobb körülmények között nevelkedjenek.

H. L.: Ez a gesztus példátlan megbecsülést jelent a település fiataljai számára is, akik kreativitásukkal a település megújulását eredményezik. Tavaly 11 polgára született Tiszatenyőnek, reméljük ez a szám is növekedni fog a biztató feltételeknek köszönhetően! A fiatalok frissessége, alkotó ereje nélkülözhetetlen egy település fennmaradásához. Úgy érzem, a település vezetése igyekszik a tőle telhető módokon megtartani a faluban a fiataljait! Mindezek elismeréséért Tiszatenyő 2013-ban elnyerte az Ifjúságbarát Önkormányzat címet a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzattól. Milyen lehetőségük van a fiataloknak a közösségi összejövetelekre, szórakozásra, hogy kialakíthassák a saját kortárs kapcsolati hálójukat, megélik a közösséghez tartozás élményét?

K. I.: Rendszeresen vannak kulturális események a Szent István Általános Iskolában, a közelében lévő Szent István téren, aminek a kialakításakor gondoltunk közösségi eseményekre, színpadi fellépőkre. Ezen a téren rendezzük a település életében fontos közösségi eseményeket, melyek közül a legjelentősebb a Kukorica Fesztivál, ami már a 23. alkalommal kerül megrendezésre. A kisebbekre gondolva létrehoztunk egy nagyon szép

Fontos szempont a civil szervezetek bevonása a település életébe

játszóteret, ami nem volt a faluban. Itt tervezzük a Diáktanya kialakítását is, ami az önrendelkezés és a felelősségvállalás szempontjait érvényesítő ifjúsági közösségi tér lesz, szabad internet használattal.

H. L.: *Valóban nagyon szép lett a tér és a játszótér mindjárt az iskola szomszédságában! Itt az irodában okleveleket, díjakat látok, milyen alkalomból és kik értékelték az Önkormányzat eddigi munkáját?*

K. I.: 2012-ben a „Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok Programja” pályázatot hirdette meg a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ) Irányító Bizottság, az Európa Tanács Helyi és Regionális Demokrácia Szakértői Központ, a Magyar Faluszövetség, a Magyar Önkormányzatok Szövetsége, a Tem-

Törődik az Önkormányzat a fiatalokkal

pus Közalapítvány és a Belügyminisztérium együttműködésével. A program célja a legjobb önkormányzati gyakorlatok feltérképezése, az új és innovatív helyi megoldások felkutatása, illetőleg az ilyen megoldásokat nyújtó önkormányzatok tudásának és tapasztalatának terjesztése a hasonló problémával küszködő önkormányzatok körében.

Legjobb gyakorlatok: a címmel járó díj mellett olyan hivatalos elismerésben is részesülnek a nyertes önkormányzatok, amely az önkormányzati dolgozók és helyi lakosok büszkesége lesz.

1600 település pályázott a programban, melyből Tiszatenyő bejutott az úgynevezett „rövid listára”. Ezenkívül tájékoztattak bennünket, hogy a program további részében helyszíni látogatásra kerül sor, ahol a projekt

helyszíni bemutatására, a projekt fenntarthatóságáról, átláthatóságáról, gazdaságosságáról, hatékonyságáról, hatásosságáról kell a Belügyminisztérium szakembereit meggyőzni. A Belügyminisztérium és az Irányító Bizottság szakembereit lenyűgözte a Start munkaprogram település szintű kialakítása és folyamatos továbbfejlesztése, valamint a jövőbeli célok. Bekerültünk a legjobb Önkormányzati Gyakorlatok döntőjére, ahol hét település közül választották ki az országos legjobbat. Tiszatenyő nyerte el az első díjat és a vele járó 10 millió forint jutalmat.

H. L.: *Gratulálok a bátor tervezéshez, az elért eredményekhez! További célokat és sikeres megvalósításokat kívánok polgármester úr munkájához!*

A helyi termék skála folyamatosan új termékekkel bővül

KAZINCZI ISTVÁN (1961, Szolnok) Tiszatenyő község polgármestere 2001-től, környezetgazdálkodás-tájhasznosítási szakmérnök, település-üzemeltetés szakirányú agrármérnök. Az „Év Polgármestere” Jász-Nagykun-Szolnok megyében (2011), legutóbbi kitüntetése: „Arany Pecsetgyűrű” Magyar Önkormányzatok Szövetsége (2013).

HAJNAL LÁSZLÓ (Törökszentmiklós, 1964) művelődésszervező, közösségfejlesztő. Gyermekkorában a sűrűdűlői alföldi tanyai iskolához kötődik, ahol tanító szülei a tanyavilág „lámpásai” voltak. Egyetemi diplomát Pécsen szerzett művelődésszervező szakon, közösségfejlesztést a Civil Kollégiumban tanult Kunbáonyban. Szakmai munkáját lakótelepi környezetben kezdte az Újpalotai Közösségi Házban, majd civilszervezetekben és kisvárosi művelődési házakban dolgozott. Szakmai állomások: Zsókvár Galéria alapítása pályakezdő képzőművészeknek (Budapest, XV. ker. 2002-), Régi Zene Nyári Egyetem teljes körű szervezése (Tokaj, 2002-2007., mv: Csalog Benedek), Vécsey Emléknep (Törökszentmiklós, 2005-), Lukács Mozgó Ifjúsági Kulturális Központ (Törökszentmiklós, 2007-2011.), Óballai Alkotóház – Óballáért, Törökszentmiklós és Kistérsége Kulturális Fejlesztéséért Közhasznú Egyesület alapítása és működtetése (Óballa, 2005-), Óballai Falunap teljes körű szervezése (2005-), Utcazene Fesztivál (Törökszentmiklós, 2008-). A Nemzeti Művelődési Intézet Jász-Nagykun-Szolnok Megyei irodavezetője.